

A tagadás mit sem ér

A krimináltechnika segíti a bűnözők leleplezését

A tudományos technikai forradalom jelentős mértékben érezteti hatását a krimináltechnikában is. A különböző szaktudományok — műszaki, biológiai, kémiai, orvosi stb. — alkalmazásával újabb eredményeket érnek el, újabb vizsgálati és egyéb módszerek kerülnek a gyakorlatba. Az újabb ismereteket a krimináltechnika átveszi, és sajátos módon, illetve célra: a bűncselekmények megelőzésére, megtörtént bűnesetek feltárására, illetve a bűnösség megállapítására alkalmazza.

Kiss István rendőr alezredesnek, a Csongrád megyei Rendőr-főkapitányság alosztályvezetőjének feljegyzéseiből állítottuk össze az alábbi történeteket, melyekre az olvasó még minden bizonnyal élénken emlékezik is, hiszen mindegyikükről egy éven belül közöltünk lapunkban is rövid rendőrségi közleményt, vagy bírósági ítéletet. Ezúttal azt mutatjuk be segítségükkel, hogy ma már a helyszíni szemlék során összegyűjtött tárgyi bizonyítékok vizsgálatával, illetve velük történő bizonyítással olyan sokra jutott el a krimináltechnika, hogy egy súlyos bűncselekmény elkövetője — tagadása ellenére, s szemtanúk hiányában is — életfogytig tartó szabadságvesztés-büntést kaphat.

Az ujjlenyomat nyomra vezetett

A technikai eszközök eredményes alkalmazását bizonyítja — tárgyi bizonyítékok segítségével — a most 37 éves Fülöp Lajos emberölési ügye. Baks közelében, egy magával vitt baltával, megölte a tanyájában magányosan élő Jéga Szabó Józsefet, és elvette néhány száz forintját. Éjszaka újra visszatért az üres tanyába, a holttestet bedobta az udvaron levő ássott kútba, majd igyekezett a lakásban a nyomokat eltüntetni. (Például felmosta a konyhát a vértől stb.) Az áldozatra két hét elteltével találtak rá.

A nyomszakértői vélemény — minden más lehetőséget kizáróan — megállapította, hogy a gyilkosság időpontjában Jéga Szabó háza bejáratú lépcsőjén talált sarok-, illetve talpnyomat csak Jülöp gumicsizmájától való. S az a nyomát egy véres lábballalról származott. Végül ki-mondta a vizsgálat azt is, hogy a véres lábnyomra utólag — felülről többszörösen — vér csöp-pent. (Ez utóbbi nyilván akkor, mikor visszatért a holttestet, illetve a nyomokat eltüntetni.) De más nyomot is hagyott: egy söröspohár — a heverő alatt — ott volt Fülöp ujjlenyomata. Mégpedig szintén minden kétséget kizáróan, mert siettében a poharat teljesen megmarkolta, minden ujjának nyomát rögzítet-ték a bűnügyi technikusok.

A megyei bíróság elfogadta a krimináltechnikai bizonyítékokat, és Fülöpöt életfogytig tartó fegyházbüntetésre ítélte. Ugyancsak e bizonyítékok alapján döntött a Legfelsőbb Bíróság is másodfokon, a Szegedi megyei Bíróság ítéletének jogerőre emelésevel.

Elsúszott a tojás

Tavaly október 17-én bántalmazták, majd megfojtották laká-sán Bóbis Péterné 86 éves csanádpalotai asszonyt. A tettes elmenekült. Ismeretlen elkövető ellen indította meg az eljárást a megyei rendőr-főkapitányság. A nyomozás bravúros gyorsaságú volt, annak ellenére, hogy a tettes — egyébként már nem kezdő, mert visszaeső bűnöző — igyekezett nyomait eltüntetni. A tettes, a menekülésben levő Kovács Péter csanádpalotai lakost, rövid idő alatt le is tartóztatták Szegeden. Magával vitte a gyilkosság elkövetése után az idős asszony pénztárcáját, s egyebek között egy kosarat, benne élelmiszerekkel. A Kovács lakásán megtalált tojásokon rajta volt az áldozat ujjlenyomata, ami bizonyította, hogy a tojások össze-szedésekor Bóbisné még élt, s lakásáról ezután vitték meg át Kovács lakására. Vagyis: Kovácsnak járnia kellett éppen a kérdéses időpont táján a magányosan élő idős asszonynál.

Ennyi már elegendő volt ahhoz, hogy az egyébként mindent tagadó Kovácsnak alaposan utánanézzenek. S hogy valóban ő az elkövető, erre a ruházatán megtalált vérnyomok szolgáltat-tak bizonyítékot, valamint a du-lakodás közben védekező asz-szony körmenek nyomai Kovács arcán és testén. Kovács arcát vizsgálva az orvosszakértő is

megállapította, hogy dulakodás közben keletkezett körömmomok vannak rajta. Döntő bizonyíték volt még, hogy a sértett körme alatt kimutatta a vizsgálat a Kovács arcáról hiányzó felhám-reteget.

Itt a gyilkos valóban egy „tojáshejon” csúszott el...

Az ujjnyomoknak szerepük volt mindkét történetünkben. A visszaeső bűnözők igyekeznek általában nagy gondot fordítani arra, hogy ne maradjon ujjnyom utánuk. Például kesztyűt húznak. A közelmúltban a mártélyi üdülőtelepen történt egy olyan betöréses lopás, ahol az elkövető kesztyűt viselt. Így természetesen nem ujjlenyomatát, hanem kesztyűnyomatát találták. Az azóta már lefűlt gyanúsítottnál pedig azt a kesztyűt találták meg, amely a betörés helyén nyomot hagyott. Ha nem ő, akkor más, de erre már a vizsgálat derít fényt. Persze nem nagy a valószínűsége annak, hogy kölcsönadta volna a kesztyűjét valakinek, hogy az betörhessen egy kicsit vele.

A töredező feszítővas

Szegeden és Hódmezővásárhely környékén betöréses lopássoro-zat kezdődött. A különböző idő-ben és helyen elkövetett cselekmények helyszíni nyomainak összefüggő szakértői vizsgálati alapján — még a tettes ismertté válása előtt — megállapították, hogy ugyanaz az ember tört be a kopáncsi csárdába is, aki a csengelei italboltot, a sándorfalvi cukrászdát, s több hasonló jellegű árusítóhelyet is feltört. Ugyanaz volt a feszítőeszköz, amij használt, de egyforma volt például az ajtó kifeszítésének módja, formája is. Sőt, egy bizonyíték is előkerült: a feszítőeszköz egy kis része letört Csenge-lén, majd tovább tört Kopáncson, s a törött darabok kitűnően összeillettek. K. Sándor szegedi lakos elcsodálkozott, hogy amikor végül is tetten érték, már egyszerre olvasták fejére a betöréses lopások egész sorozatát.

Pénzt zsarolt, de ráfizetett

A krimináltechnikai vizsgálato-k szélesebb körűek, mint amit eddigi példánkon érzékeltetni kívántunk. Bizonyos mértékig önálló területnek számít az írás-sal elkövetett cselekmények vizsgálata. Irnak zsarolólevelet, hamisítanak bérjegyzéket, posta-utalványt —, hogy csak néhány lehetőséget említsünk. Ezek vizsgálata is krimináltechnikai tárgykörbe tartozik. A szakértő szá-mára tisztázódnak az egyes ismeretlen eredetű írások megszü-letésének körülményei is.

Még az elmúlt évben történt, hogy zsarolólevelet kapott posztán az egyik makói orvos. A levélíró által meghatározott cím-re, illetve határidőre 100 ezer forintot kellett volna küldenie, ennek elmulasztása esetén — a természetesen névtelen levélíró — kilátásba helyezte az orvos bíróság elé állítását. Mint írta, törvénybe ütközött eseteket tud róla, amiket felfedve, nem kerülheti el a börtönbüntetést.

Mintegy 35 ezer ember él Makón, s ha hozzávesszük, hogy még hányan irhatták azt a levelet környékbeliek vagy másutt élő ismerősök közül, hát bizony nem tűnik könnyűnek egy ilyen névtelen levél írójának felkuta-tása. Persze nem is volt az. A szakértői vizsgálat ennek ellenére megállapította, hogy a pa-pirost, amire a zsarolószöveget írták, abból az átirótömbből tépték ki, amelyet P. István makói lakos használt rendszeresen munkahelyén, s a kézírás is kétséget kizáróan az övé volt. A makói járásbírósa a zsarolót felfüggesztett börtönre és pénz mellékbüntetésre ítélte.

Az utóbbi időben több, postai utalványokkal kapcsolatos beje-lentés is érkezett a rendőrségre, s figyelemre méltó volt, hogy főleg idős nyugdíjasok tettek panasz-t. Azt reklamálták, hogy nem kapták meg nyugdíjukat. Megesett, hogy később maguk jelentkeztek, megtalálták a pénzt, de többségében a postai kézbe-sítő követte el a hamisítást: aláírta helyettük a nevüket. Jelenleg is van ilyen ügy kivizsgálá-son a szegedi városi és járási kapitányságon.

Leó tudta a dolgát

Ki ne hallott volna már a nyomozás négy lábú segítőiről, a kutyaokról? A technika ma is igyekszik kihasználni segítségük-et, s a nyomozások eredménye-sége bizonyítja, hogy szük-ség is van rájuk. Ismerjünk meg erre egy mindszenti példát.

A Lenin Tsz szarvasmarhate-lepén az egyik raktárból több zsák szemes kukorica tűnt el az év elején. Leó, a nyomozókutya a raktár ajtaja előtt talált láb-nyomtól indult a telep kerítésé-nek délnyugati részéhez. Ott jól lehetett látni a zsákok kiraká-sának a nyomát. A kerítésen ki-vülről indították tovább a négy-lábú „nyomozót”, onnan a ker-tészethez, egy kerék nélküli au-tóbuszhoz vezetett, amelyben a már összelopott, mintegy 8—10 zsák mennyiségű kukorica volt kiöntve. A lopott holmi hát meg-került, de a kutya folytatta út-ját, elvezette a rendőröket a tettes lakásához is. F. Gyula beismerte a lopást, melyet két tár-sával követett el. Azóta már bí-rósági ítélet is született ügyük-ben.

ZRINYI PÉTER

Emlékezés Bernard Shaw-ra

George Bernard Shaw írszár-mazású Nobel-díjas angol elbe-szélő, drámaíró, publicista száz-húsz esztendeje, 1856. július 26-án született Dublinban, a forradalmak és társadalmi nyugtalanságok földjén, Írország fővárosában, (Meggalt 1950-ben.) Tizenegy éves korában már kenyeret keresett. Miután Londonba költözött, írni kezdett. Harmatnéves korára ismert zene- és színikritikus lett. Wagner és Ibsen zsenijének elismerése érdekében ő szállt síkra a sziget-országban. Közben regényeket is írt, és a szocializmussal kacér-kodó polgári fábriánusok tábo-rában részt vett a politikai életben. Végigolvasta Marx Tökéletét.

Shaw kétségtelenül korunk legnagyobb dramáiója, talán az egyetlen abszolút színpadi mű-vész. Darabjai az angol dráma és színház megújítását hozták. A mindent elárasztó kereskedelmi szellem, viktoriánus képmu-tatás helyére Shaw egészséges realizmusa lépett. Ibsent vallot-ta mesterének, és a társadalom szolgálatát tartotta céljának, de míg Ibsen óvakodott a közvetlen agítációtól, addig Shaw nem is hagyott kétséget szándéka felől. Hsei politikáinak, erkölcsi elve-keit fejtegetnek, szónoklatokat tartanak, a kizsákmányolás, a képmutatás, a bigott és álszent vallásosság, a hazug nemi er-kölcs, ostoba külpolitika és ka-pitalista világ sok más vonása ellen. Tragédiát a mal kornak ő sem adhatott — legközelebb jár hozzá utolsó művében, a Szent Johannában — de a maga sajátos műfajában, amelyet csak a rövidség kedvéért lehet „vigilá-ták”-nak nevezni, a „XX. szá-zad Moliere-jének”, büszke cí-mét nyerte el.

A múzeum kincseiből Várkert sétá

Férfifejes gyám a XII. századból

Néhány emberöltővel ezelőtt, amikor a szegedi várban még Ráday, a „lélekidomár” parancs-nokolt, az a hír járta, hogy aki mögött a vár kapuja becsukód-dott, az elveszett. Ma a kopár falakhoz vezető bejáraton tábla int: „Idegeneknek tilos a beme-net!” És akik mögött a kapu nap mint nap bezárul, azok a Feszty-körkép sérült vásznait gyógyítgatják a természetesen hosszan tartó, de mindenképp sokat ígérő gondoskodással. Ezek után érthető, hogy az itt elhelyezett kőtár sokat sürgetett megnyitása egy ideig még várat magára.

A faragványok sorát fehér márvány, férfifejet ábrázoló szobor nyitja, mely a vele együtt kiállított feliratos kövel és épületdíszítő faragványokkal együtt jelzi, hogy a középkori erősség helyén — feltehetően Partiscummal azonosítható — római örömlom és kereskedelmi központ létezett. A kőtár további, több száz töredékből álló gyűjteményének rendkívül jelentőségét az adja, hogy városunk középkori építészeti műveltségének egyetlen dokumentuma. Tülnyomó többségük a vár bontásakor látott napvilágot.

Finoman faragott palmettadí-szes kapubélett, a pécsi dóm megfelelő darabjaival közeli ro-

kon emberfejes gyámok, gazdag tagozású ablakok igazolják, hogy a XII. században Szegeden, ki-emelkedő igényű faragványokkal ékesített nagyméretű, román stílusú templom állott, mely a Szt. György templommal azonosítható.

A következő csoport már a románkor kései szakaszát idézi. Szőlőfűrtserű gyümölcsökkel, akantuszlevelekkel zsúfolt osz-lopfejeket és palmettas záró-kövek tanúsítják, hogy a XV. században épült, ma is álló ké-sőgotikus ferences templom elő-dje, a Szt. Péter templom részle-tei rendkívül hasonlítanak a gyulafehérvári székesegyház fa-ragványaihoz. Így feltehető, hogy egyazon építőműhely munkáját dicsérik e kiemelkedő XIII. szá-zad eleji alkotás maradványai.

A XIV—XV. században a vár falain belül állt az Erzsébet templom. A gó-tikus faragványok nagy része e, felte-hetően háromhajós, nagyméretű épít-ményt díszítette. A fehér mészkőből faragott belső díszítések részletei arról árulkodnak, hogy az építők Bu-dáról érkezett mesterek voltak. Szeged világi építészteről tanusodik egy finom kivitelű gótikus ablaktöre-dék. Gyanítható, hogy az 1497-ben emleített Szilágyi-téle kőház tartozéka lehetett.

Tovább sétálva néhány kiemelkedő szépségű reneszánsz ajtó- és ablak-részlet hívja fel a figyelmet, hogy e művészi áramlat az Alföldön elsőként Szegeden, s tegyük hozzá, elég kor-rán, már 1500 körül jelentkezett. A kiállított részletek talán az akkori városháza épületét díszítették.

A kiállítást záró szép barokk szo-bor és a két városi kőcimer már a XVIII. század hangulatát árasztja.

A város egykori művészetének és műveltségének e páratlan bi-zonyítékai ismeretében szerény-telenség nélkül vallhatjuk, hogy az alföldi városok között Sze-gednek vannak a kor viszonyai szerint mért, országosan ki-emelkedő szintű művészeti, épí-tészeti hagyományai.

HORVÁTH FERENC

nyában a következőket írta: „A színház szerepe legalább olyan fontos mint a középkori templo-mé volt, és sokkal fontosabb, mint a mai londoni templomoké”. Másutt pedig így vall ma-gáról: „Riporter vagyok én is, és ezt büszkén vallom; a műveimből kihúzólok mindent, ami nem riportszerű, mert meggyő-ződésem, hogy ha valami nem megy riportszamba, irodalmi mű-ként sem él hosszú életet”. Ars poetikájának középpontjában a művészet és irodalom társadal-mat szolgáló funkciójának gondolata áll.

A show-i dráma tartalmilag is, formailag is új. Központi sze-rephez juttatja a dialógus, ezért nevezték munkáját sokan vitatkozó drámiának. Egyszerű, a klasszikus vígjátékok meséjéhez hasonlítható bonyolalmat dolgoz ki, kerülve minden romantikus, érzélgős fordulatot. Hatásosságá-nak egyik nyitja éppen abban rejlik, hogy nem pátosszal, ha-nem pátoszt rombolva dolgozik. Etikájában az egész avult, ha-gyományos erkölcsi fegyvertárat sutbadobja, s realista erkölcs-rajzot ad. Legerősebb fegyvere a szatirikus humor. Ezzel győzött hosszú életének minden harcá-ban.

Shaw iskolát nem teremthe-tett: látásmódja és dialektikája annyira az övé, hogy nincs mit eltanulni tőle, hacsak bátorsá-gát és őszinteségét nem. Magya-rul legtovább színműve megjelent és színpadon is sikert aratott és arat még ma is. Majdnem vala-mennyit Hevesi Sándor fordít-totta, aki Shaw legnagyobb prop-agalója volt hazánkban.

DR. FÜR ISTVÁN